

L'any en què el dèficit va ser millor notícia del que pareixia

Lectura i interpretació de la sèrie d'exportacions i importacions espanyoles de béns i del repartiment dels nostres socis comercials. L'alumnat construeix el gràfic, calcula saldos i taxes de cobertura, i descobreix per què la millor dada de la sèrie correspon al pitjor any de l'economia.

DURADA

50 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

parelles

UNITAT 9

Economia internacional: comerç, globalització i Unió Europea

MATERIALS

- Full quadriculat o de càlcul per parella
- Taula de la sèrie impresa (apartat «La sèrie») o projectada
- Calculadora
- Accés a Datacomex o a l'ICEX (datacomex.comercio.es) per a comprovar la darrera dada, si hi ha connexió

ENCAIX CURRICULAR · **Sabers** Ventaja absoluta y ventaja comparativa, Exportaciones, importaciones y balanza comercial de España, Proteccionismo y libre comercio, aranceles y la OMC, Globalización y cadenas globales de valor, La Unión Europea, el mercado único, el euro y las instituciones, Tipos de cambio, desigualdad global y desarrollo · **Comp. específiques** CE2 · **Comp. clau** STEM, CD, CCL

Plantejament

Hi ha un gràfic que apareix cada any als periòdics i que quasi ningú no sap llegir: el del que Espanya ven i compra a la resta del món. Es publica sempre amb la mateixa frase, «Espanya torna a comprar més del que ven», i amb la mateixa cara de preocupació.

Construireu eixe gràfic amb la sèrie real dels darrers anys i calculareu les dues xifres que el resumixen: el **saldo** i la **taxa de cobertura**. I aleshores apareixerà una cosa rara. El millor any de tota la sèrie, el del dèficit més xicotet, va ser el **2020**: l'any en què l'economia espanyola es va enfonsar com no ho havia fet des de la Guerra Civil.

Explicar eixa contradicció aparent és l'objectiu de la sessió. Qui l'entén ja no torna a llegir una xifra de balança comercial sense preguntar-se què hi ha darrere.

La sèrie

Comerç exterior espanyol de **béns**, en milers de milions d'euros. Xifres arrodonides de la Secretaría de Estado de Comercio i Datacomex.

ANY	EXPORTACIONS	IMPORTACIONS
2019	290,1	322,1
2020	261,2	274,3
2021	316,6	345,4
2022	389,2	458,2
2023	383,7	424,0

Els socis en 2024 (percentatge aproximat sobre el total, Datacomex):

PRINCIPALS CLIENTS	% DE LES EXPORTACIONS	PRINCIPALS PROVEÏDORS	% DE LES IMPORTACIONS
França	15	Xina	11
Alemanya	10	Alemanya	10
Portugal	9	França	9
Itàlia	8	Itàlia	6
Regne Unit	6	Països Baixos	5
Estats Units	5	Estats Units	5

Objectius didàctics

- Construir un gràfic de línies a partir d'una sèrie oficial, amb eixos retolats i unitats.
- Calcular el saldo de la balança comercial i la taxa de cobertura de cada any.
- Interpretar una dada en el seu context en compte de llegir-la aïllada.
- Distingir balança comercial de balança per compte corrent en valorar un titular.

Passos (sessió de 50 min)

- 1. El gràfic (12 min).** Dibuixeu en el mateix full **dues línies**, exportacions i importacions, amb els anys a l'eix horitzontal i els milers de milions al vertical. Retoleu els eixos i poseu-hi llegenda. La distància vertical entre les dues línies és el dèficit.
- 2. Saldos (6 min).** Calculeu el saldo de cada any i anoteu-lo davall del gràfic. Ombregeu la franja entre les dues línies.
- 3. Taxa de cobertura (8 min).** Calculeu-la per als sis anys: exportacions dividides entre importacions, per cent. Diu quin percentatge del que comprem podem pagar amb el que venem.
- 4. L'any rar (8 min).** Marqueu l'any amb millor cobertura. Busqueu què va passar eixe any i escriviu en dues línies per què la millor dada coincidix amb el pitjor any.
- 5. L'any dolent (5 min).** Marqueu l'any amb pitjor cobertura i expliqueu-lo amb una sola paraula de la unitat.
- 6. Creixement (5 min).** Calculeu quant han crescut exportacions i importacions entre 2019 i 2024, en percentatge. Quina ha crescut més?
- 7. Socis (6 min).** Sumeu el pes dels quatre primers clients. Quants són de la UE? I el primer proveïdor? Escriviu una frase que resumisca el patró.

Preguntes d'interpretació

- Pot un dèficit comercial ser un **bon** senyal? Poseu-ne un exemple amb la sèrie davant.
- Un titular diu: «Espanya torna a comprar més del que ven». És exacte? Què li falta per a ser-ho del tot?
- Per què Espanya ven als veïns i compra a Àsia? Relacioneu-ho amb el mercat únic i amb els costos de fabricació.
- Si l'euro es depreciara un 10 %, quina línia del gràfic es mouria primer i en quina direcció?

Críteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Gràfic	Dues línies correctes, eixos retolats, unitats i llegenda	25 %
Càlculs	Salos, taxes de cobertura i creixements ben calculats	30 %
Interpretació de l'any 2020	Explica per què la millor dada ix del pitjor any	25 %
Lectura del titular	Distingix béns de compte corrent i matisa el titular	20 %

Variants i extensions

- **Amb suport:** donar el gràfic ja dibuixat i treballar només els passos 2, 3 i 4.
- **Amb la dada de hui:** buscar a Datacomex o a l'ICEX les xifres del darrer any tancat i afegir la columna. Comproveu si el patró de socis ha canviat.
- **Per a qui va sobrat:** repetir el pas 3 amb la **balança de servicis**, que el Banc d'Espanya publica a banda, i comprovar quants milers de milions de superàvit calen per a tapar el dèficit de béns. Ahí apareix el turisme.
- **Connexió amb la Unitat 2:** el capítol que enfonsa la balança en 2022 és l'energia. Recupereu el que vau estudiar sobre renovables i calculeu quant d'eixe dèficit desapareixeria si Espanya produïra a casa la mitat de l'energia que importa.

Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

1. **2. Saldos** (exportacions – importacions, en milers de milions €): 2019 → **-32,0**; 2020 → **-13,1**; 2021 → **-28,8**; 2022 → **-69,0**; 2023 → **-40,3**; 2024 → **-40,7**. Tots negatius: Espanya té dèficit comercial de béns tots els anys de la sèrie.
2. **3. Taxes de cobertura** (exportacions / importacions × 100): 2019 → **90,1 %**; 2020 → **95,2 %**; 2021 → **91,7 %**; 2022 → **84,9 %**; 2023 → **90,5 %**; 2024 → **90,4 %**.
3. **4. El millor i el pitjor any.** La millor cobertura és la de **2020** (95,2 %) i el menor dèficit també (-13,1). I 2020 va ser l'any en què el PIB espanyol va caure més d'un 11 %. L'explicació: en la pandèmia les importacions es van enfonsar (274,3 enfront de 322,1) més de pressa que les exportacions. **Un dèficit comercial xicotet pot significar simplement que el país ha deixat de comprar perquè està pitjor.**
4. **5. El pitjor any.** 2022, amb un dèficit de 69.000 milions. La causa està en l'energia: la factura energètica exterior va superar els 80.000 milions després de l'esclat de la guerra d'Ucraïna. Sense eixe capítol, el saldo de la resta de béns a penes es va moure.
5. **6. Creixement 2019-2024.** Exportacions: $(383,6 - 290,1) / 290,1 = +32,2 \%$. Importacions: $(424,3 - 322,1) / 322,1 = +31,7 \%$. Les dues han crescut quasi el mateix, així que el dèficit ha crescut en euros però la proporció es manté.
6. **7. Socis.** Els quatre primers clients (França, Alemanya, Portugal i Itàlia) sumen al voltant del **42 %** de les exportacions, i tots són de la Unió Europea. Entre els proveïdors, el primer és la **Xina**, que no és de la UE. Espanya **ven a prop i compra lluny**: ven a qui no li posa duanes i compartix moneda, i compra on es fabrica barat.
7. **8. El titular (pregunta final).** «Espanya compra més del que ven» és cert **en béns** i fals en el conjunt: sumant els servicis (sobretot el turisme), Espanya va tancar 2024 amb un **superàvit per compte corrent** al voltant del 3 % del PIB (Banc d'Espanya, Balança de Pagaments 2024). Un titular exacte hauria de dir «en béns».